

Naar slimmere tuinbouwclusters

Greenport Arnhem-Nijmegen

Patrick Zwaan, sectormanager Tuinbouw
6 september 2016

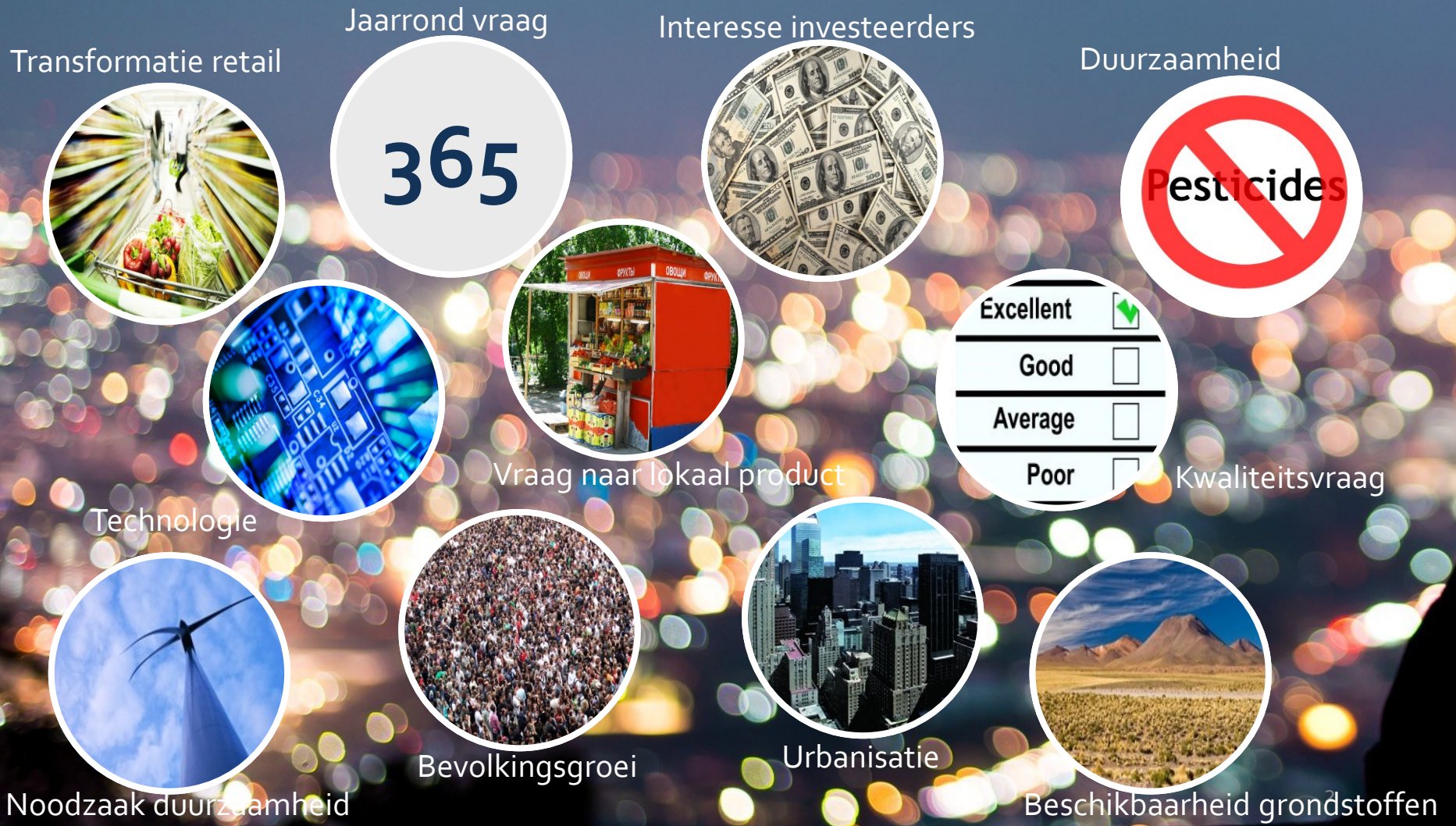

Rabobank

Opkomst slimme F&A clusters rondom steden kans voor NL glastuinbouw

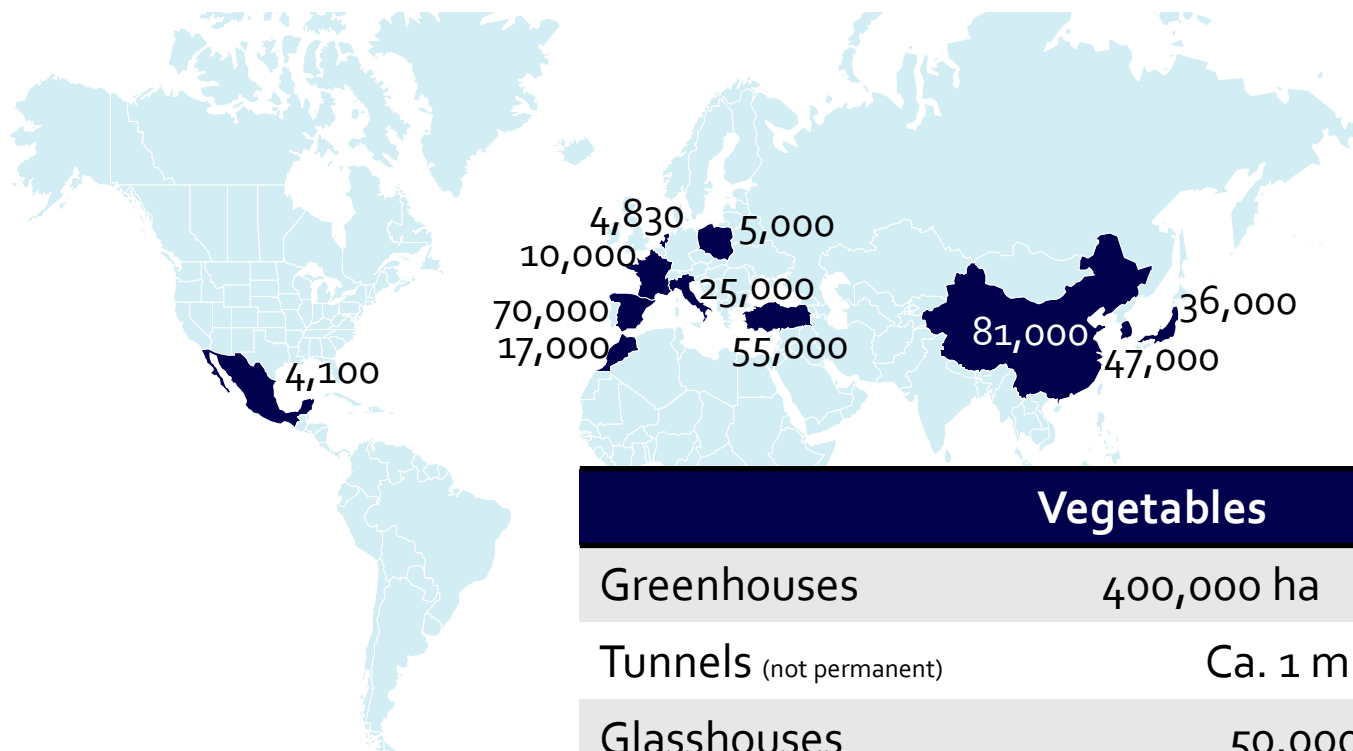
Rabobank

2% van het wereldwijde kasareaal staat in Nederland

Wereldwijde kasgroenteproductie (in ha)

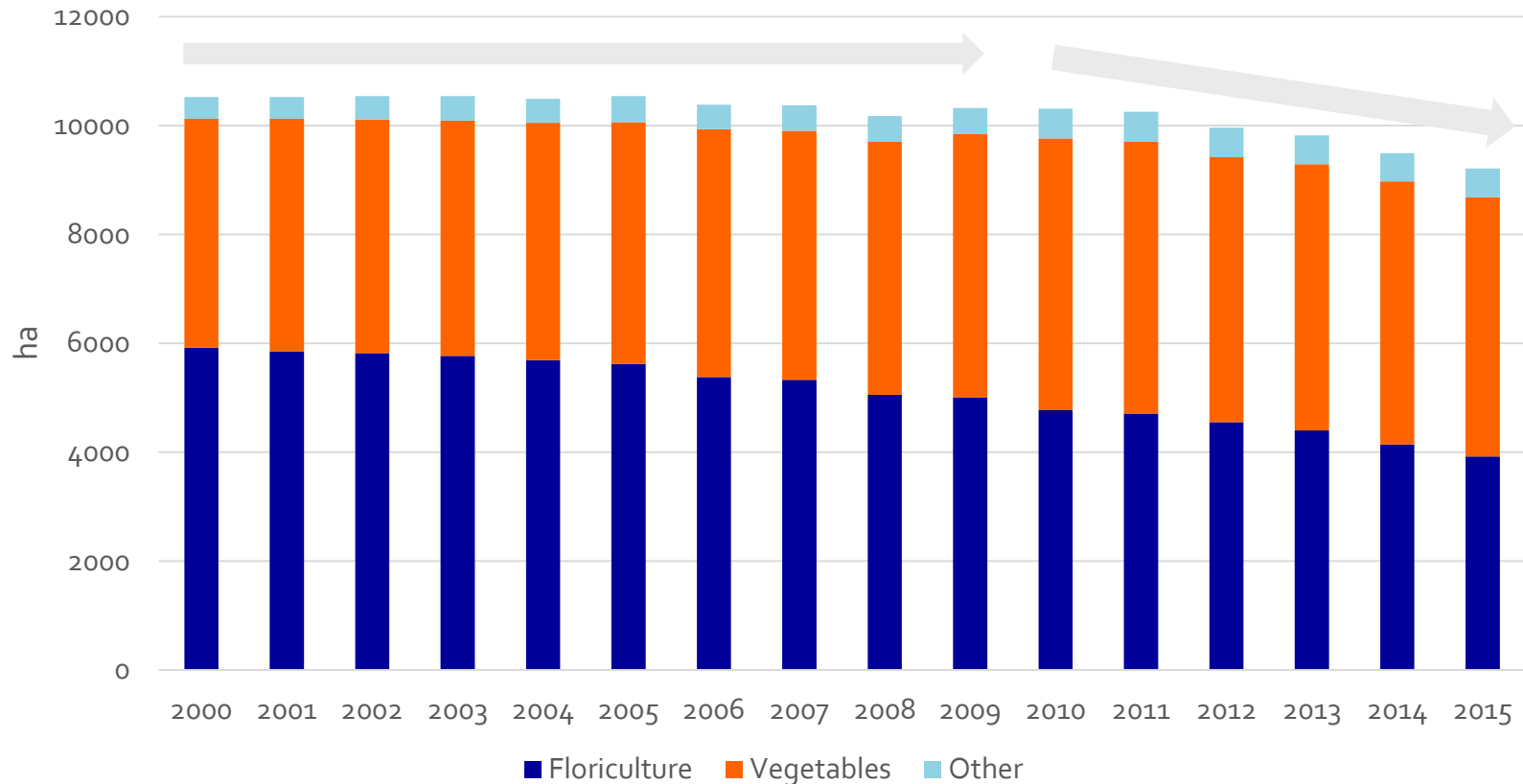

	Vegetables	Floriculture
Greenhouses	400,000 ha	100,000 ha
Tunnels (not permanent)	Ca. 1 mln ha	
Glasshouses	50.000 ha	
Soilless production	Ca. 100.000 ha	

Areaal daalt inmiddels

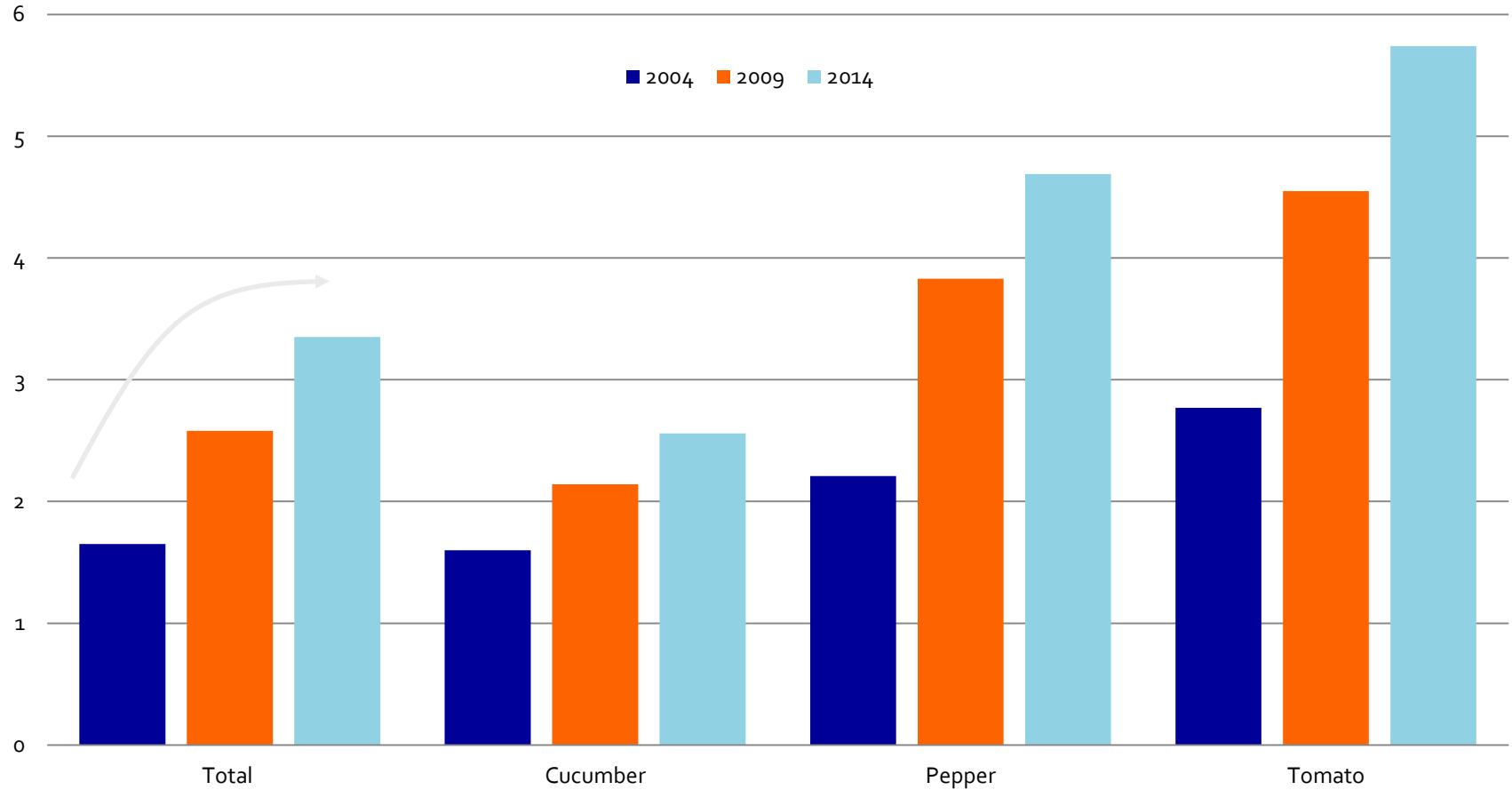
Total area greenhouse horticulture in the Netherlands

Schaalvergroting gaat door, wel langzamer

Average size Dutch vegetables greenhouses (ha)

Tot 2009 is er sterk geïnvesteerd in technologie en verduurzaming (kostenverlaging / efficiency)

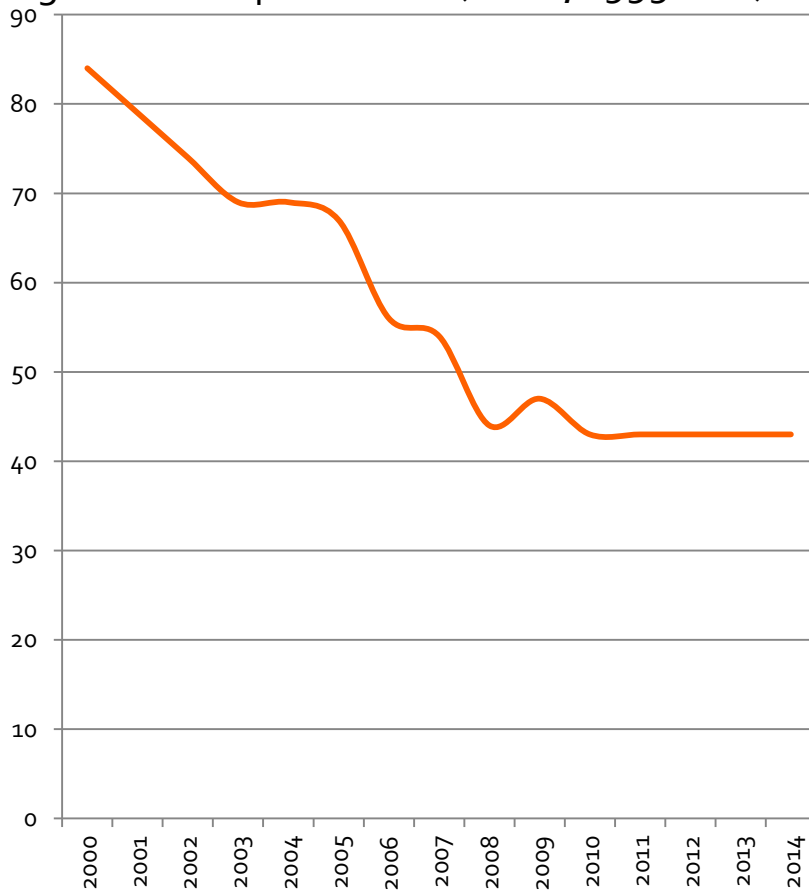

Investerings hebben geleid tot hoge productiviteit en verduurzaming van productie

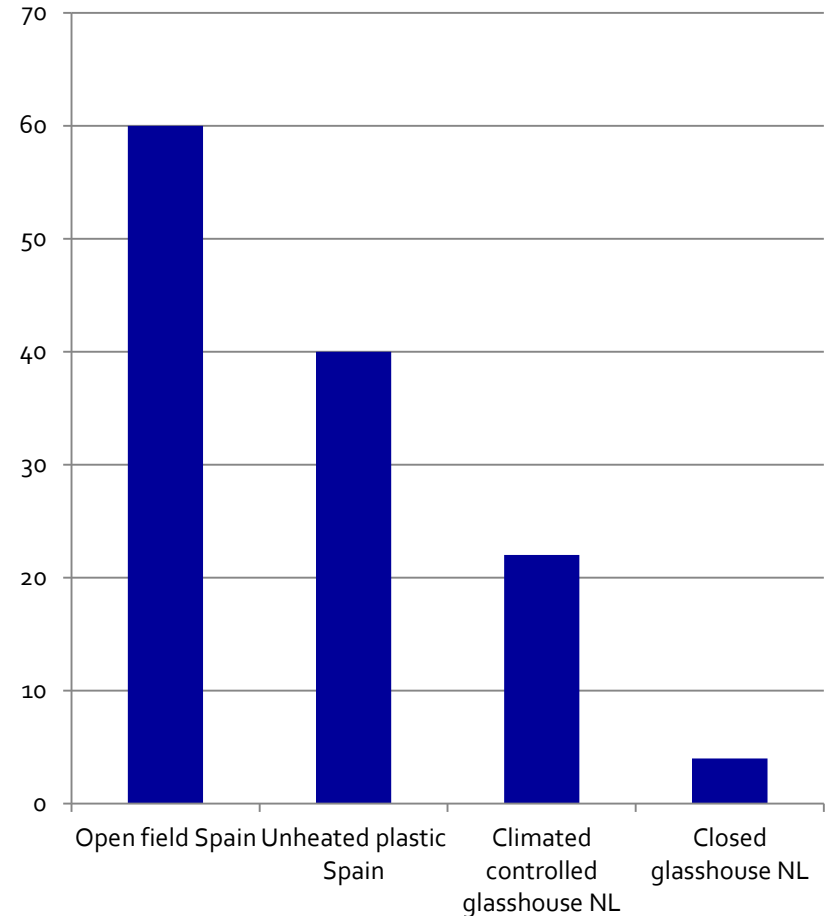

Rabobank

- Development in energy-efficiency in Dutch greenhouse production (index, 1995=100)

- Water use per kg tomato produced

Rentabiliteit NL tuinbouw onder druk, maar internationaal volop investeringen in glastuinbouw

- Prijsvorming producten grootste invloed op volatiliteit rendementen
- Volatiliteit groot en neemt toe
- Grote bedrijven gemiddeld geen beter rendement dan kleine
- Winnaars van vandaag zijn niet de winnaars van morgen

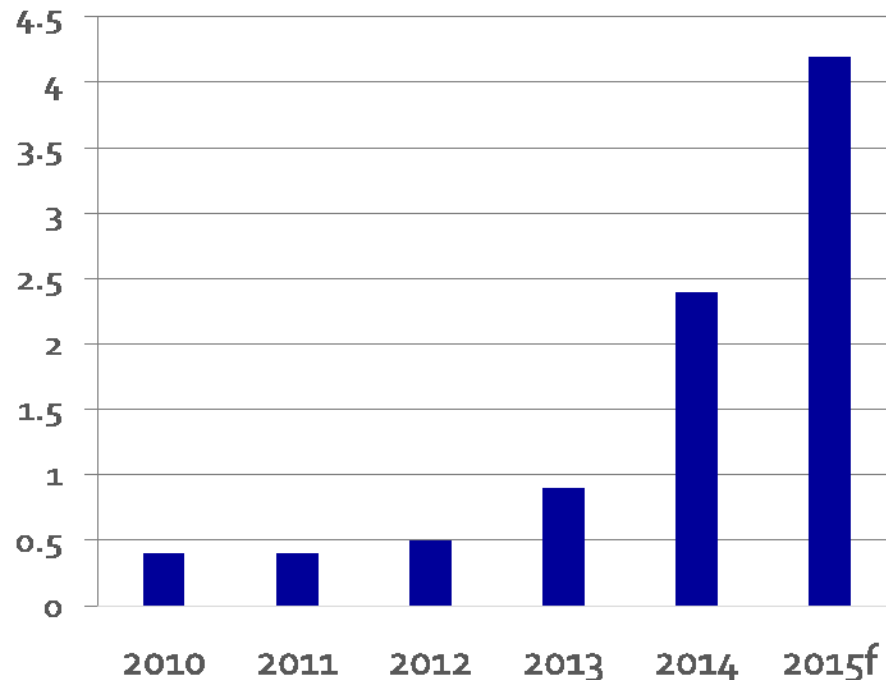

Forse groei in investeringen F&A technologie

Investerings in F&A startups

USD billion

Behalve in startups wordt er ook door bestaande F&A bedrijven geïnvesteerd in:

- 1. Primaire productie*
- 2. Verwerking*
- 3. Handel, logistiek, verpakkingen*

Er is een boost in bedekte teeltsystemen wereldwijd

Toename in bedekte teelt wereldwijd

Bedekte teelt in ha	Groente	Sierteelt
Kassen	400.000	100.000
Waarvan glas	50.000	
Waarvan uit de grond	100.000	
Tunnels (tijdelijk)	Ca. 1 miljoen	

• Low-tech kassen + 5% p.j.

• High-tech kassen + 10% p.j.

• Vertical farms + 15% p.j.

The background of the slide is a dense, colorful mosaic of small, square icons. Each icon represents a different profession or career path, such as a doctor, teacher, engineer, artist, and many others. The icons are arranged in a grid-like pattern, creating a vibrant and complex visual texture.

Het schap van de toekomst?

Het huidige supermarktlandschap wordt flink opgeschud

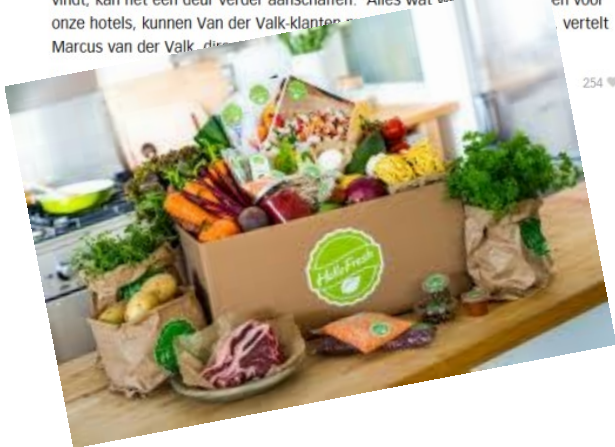

Nieuws Cultuur & Leven **de Volkskrant**
Economie

Van der Valk opent eerste versmarkt

Hotelketen Van der Valk sluit zich aan bij de golf van versmarkten en foodhallen van het laatste jaar. Vorige week opende de eerste Valk Versmarkt naast Hotel de Gouden Leeuw in Voorschoten. Wie het brood bij het ontbijt buffet lekker vindt, kan het een deur verder aanschaffen. 'Alles wat we nodig hebben voor onze hotels, kunnen Van der Valk-klanten ook krijgen', vertelt Marcus van der Valk, directeur van de hotelketen.

De tweede Jumbo Foodmarkt opent eind 2014

ANDEEL | 20-08-2014 09:06 | Eelco Brandes

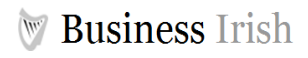
VEGHEL – De tweede Jumbo Foodmarkt in het jaar krijgt het concept, dat in Breda reeds succesvol is, naar Amsterdam-Noord.

Bijna anderhalf jaar na de opening van Jumbo Foodmarkt in Breda is dit concept met recht een succes genoemd. 'De omzettingen liggen boven verwachting'. De klantwaardering is onovertroffen. Aar de klantwaardering is onovertroffen. Aar de tweede winkel met een Foodmarkt concept in deze winkel – die zo'n 2.600 vierkante meter beslaat – die zo'n 2.600 vierkante meter meer focus liggen op gezonde en verantwoorde producten.

Tuesday 11 November 2014

Business Newsletter

Profits at discount retailer Aldi soar by 65pc to €327m in UK and Irish markets

Gordon Deegan

PUBLISHED
17/10/2014 | 02:30

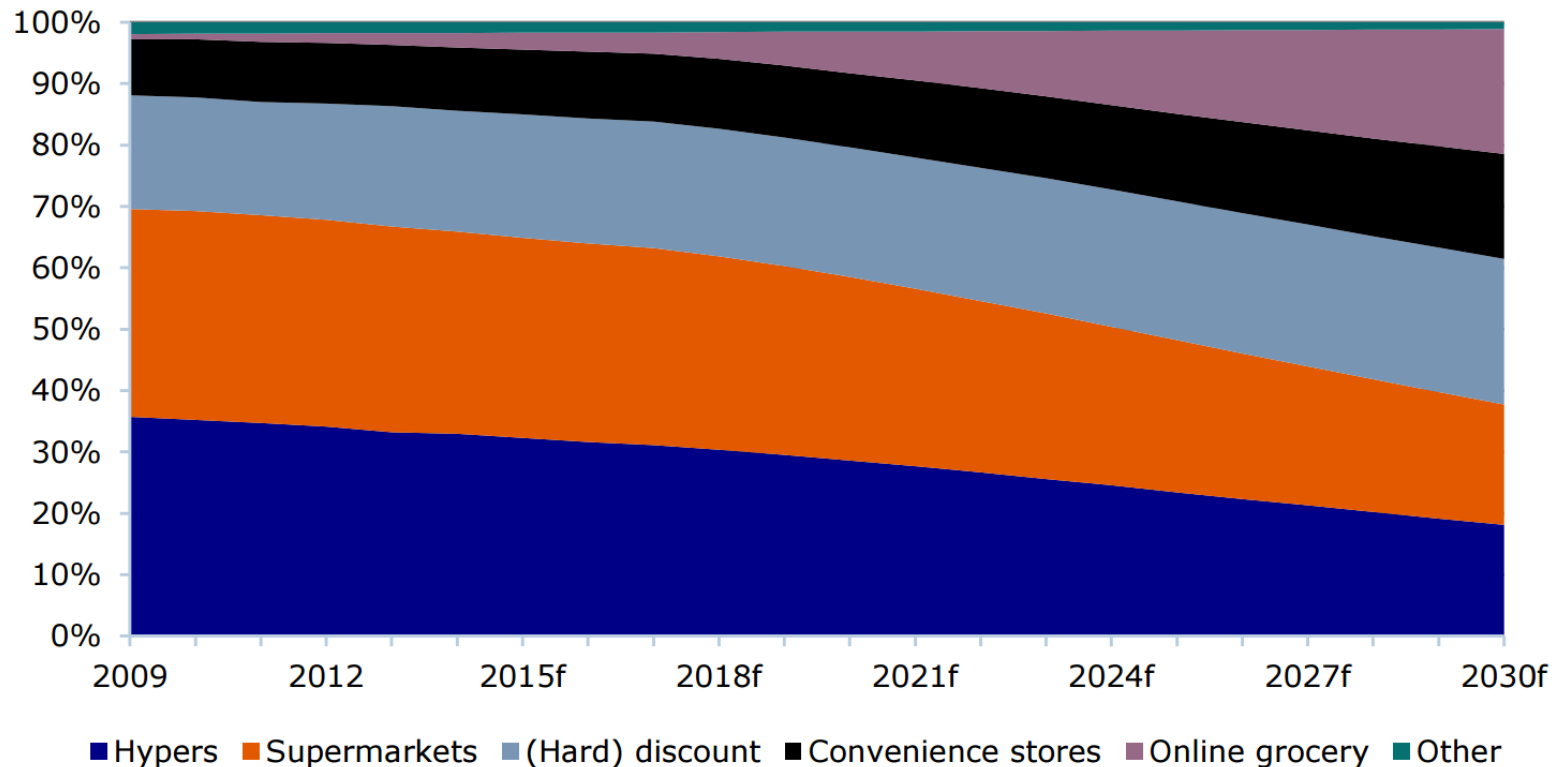

Er is een retailoorlog gaande

Grocery channel penetration forecast top-7 retail markets Western Europe

percent

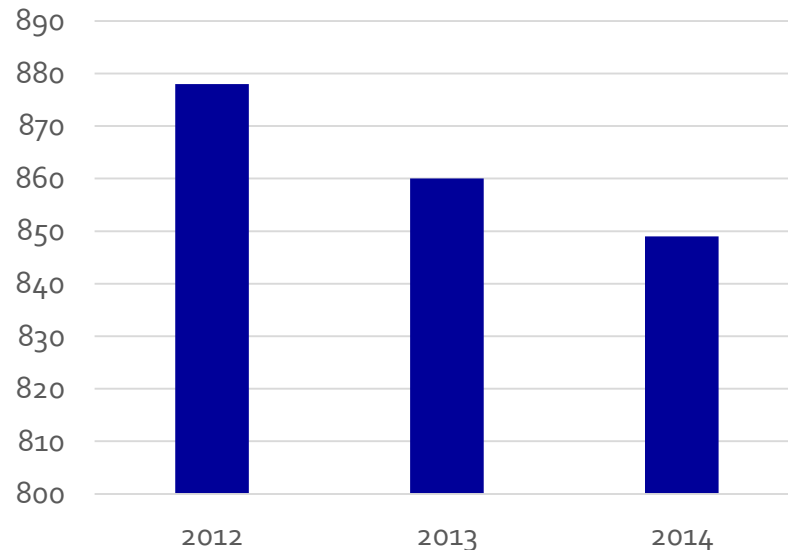
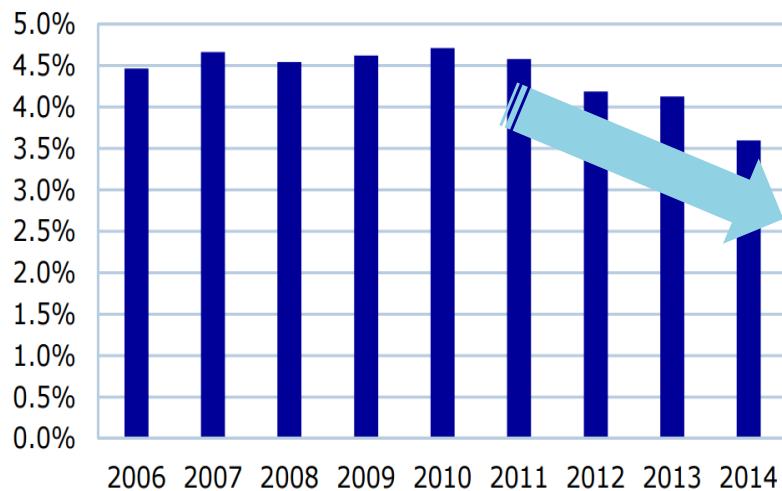
Note: countries include Belgium, France, Germany, Italy, Netherlands, Spain, UK. Leakage to foodservice channel is not included. This is an extra burden for traditional supermarkets
Source: Rabobank, based on IBM, 2014.

Traditionele retail staat aan de vooravond van grote veranderingen

Trend in EBIT-marges van West-Europese supermarktketens, 2006-14

Omzet bloemenspeciaalzaken in Nederland (EUR mln)

Ahold Delhaize pakt grote leveranciers aan

De nieuwe supermarktcombinatie Ahold Delhaize eist met terugwerkende kracht per 1 januari van dit jaar een integratiebonus en nieuwe condities van zijn grote internationale leveranciers.

Online retail is een 'game changer' voor de gehele keten

Impact van online boodschappen doen op de keten

Grote internationale partijen krijgen macht over scherm en data

Amazon Fresh kijkt ook naar Frankrijk

BUITENLAND

PARIJS – De Amerikaanse e-commercegigant Amazon is ambitieus in Europa. De onderneming lijkt na het Verenigd Koninkrijk ook zijn oog te hebben laten vallen op de Franse markt.

Foto: Website AmazonFresh

Dat meldt **het Franse vakblad Linéaires**. Amazon Fresh is de online supermarkt van de grootste online verkoper ter wereld. Volgens het blad voert Amazon gesprekken met fabrikanten van levensmiddelen in Frankrijk over opname in het assortiment. Het is nog niet duidelijk wanneer Amazon gaat beginnen.

Londen en Duitsland

Amazon Fresh staat op het punt van lanceren in Londen, terwijl ook op de Duitse markt verhalen de ronde doen dat Amazon daar verse levensmiddelen wil gaan verkopen. Via zijn reguliere website verkoopt Amazon in Duitsland al wel een groot deel van het supermarktassortiment. In de VS is Amazon Fresh actief in Seattle, New York en Californië.

Rabobank FAR Food & Agribusiness Research and Advisory

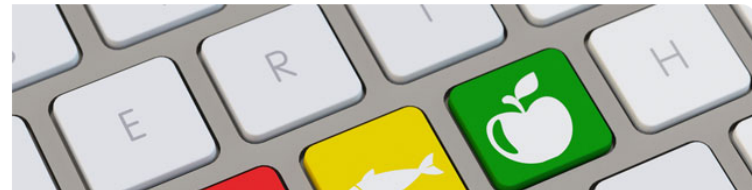
Log

Home

Ocado Ready to Expand into Europe

CONSUMER FOODS FOOD RETAIL & FOOD SERVICE July 2015

British online supermarket Ocado is currently in discussions with European grocery retailers. According to CEO Tim Steiner, the company is looking to sign a first contract—paving the way for continental expansion—in 2H 2015.

Forbes / Forbes Asia

The Little Black Book of Billionaire Secrets

OCT 20, 2015 @ 04:24 AM 1,901 VIEWS

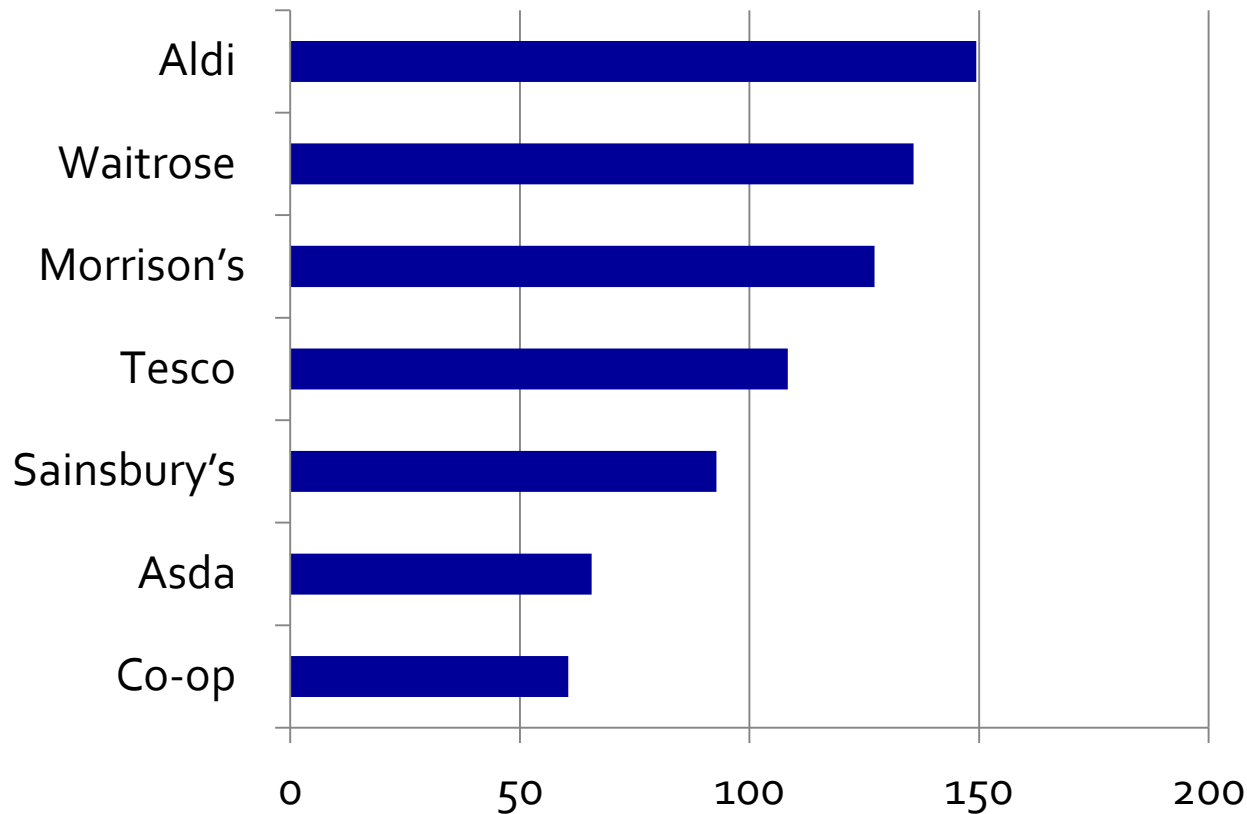
Alibaba Expands In Europe, Makes London A Regional Hub

Grotere tegenstellingen in de retail

Fair share van food retailers in bloemenverkoop

Er zijn kansen: consumenten betalen voor gezondheid, gemak, genieten en goed geproduceerd

Research: Chocolate, Pizza and French Fries among most addictive Foods

March 2, 2015

A new University of Michigan study confirms what has long been suspected: highly processed foods like chocolate, pizza and French fries are among the most addictive.

Share

in | | f | | | |

The Grocer Join now and save £22

HOME | BUYING & SUPPLYING | STORES | CHANNELS | FINANCE | PEOPLE

Home > Buying & Supplying > Health >

Red cabbage sales boosted nearly 50% by healthy shoppers

22 Feb 2015 | Kevin White

Print | Email | Share | Comment | Save

A surge in demand has seen red cabbage sales jump by almost 50% during the past 12 months.

UK volume sales of red cabbage rose by 48.9% from 366 tonnes to 545 tonnes in the 52 weeks to 1 February 2015 [Kantar Worldpanel], while consumer spend rose by 26.4% to £590,000.

SHARE

Facebook | Twitter | LinkedIn | StumbleUpon | Email | Print

RELATED ARTICLES

Pasta and spuds to the fore as DH model cuts sugar... and fat

21 Feb 2015

Asda sales shrink as it looks to open 17 new stores

19 Feb 2015

English apple sales set for a 20-year high

13 Feb 2015

Chinese demand for cod helps

24/7 Green

HET BESTE VAN DE **KWEKER**

ORCHIDEËN | PAKKETAANBIEDINGEN | POTTEN & KAARTJES | OVER

- ✓ Topkwaliteit
- ✓ Special Care Verpakking
- ✓ Binnen 24 uur in huis
- ✓ 12 weken bloeigarantie
- ✓ Direct van de kweker

Bestel nu

klantoordeel **9.7/10**

★★★★★

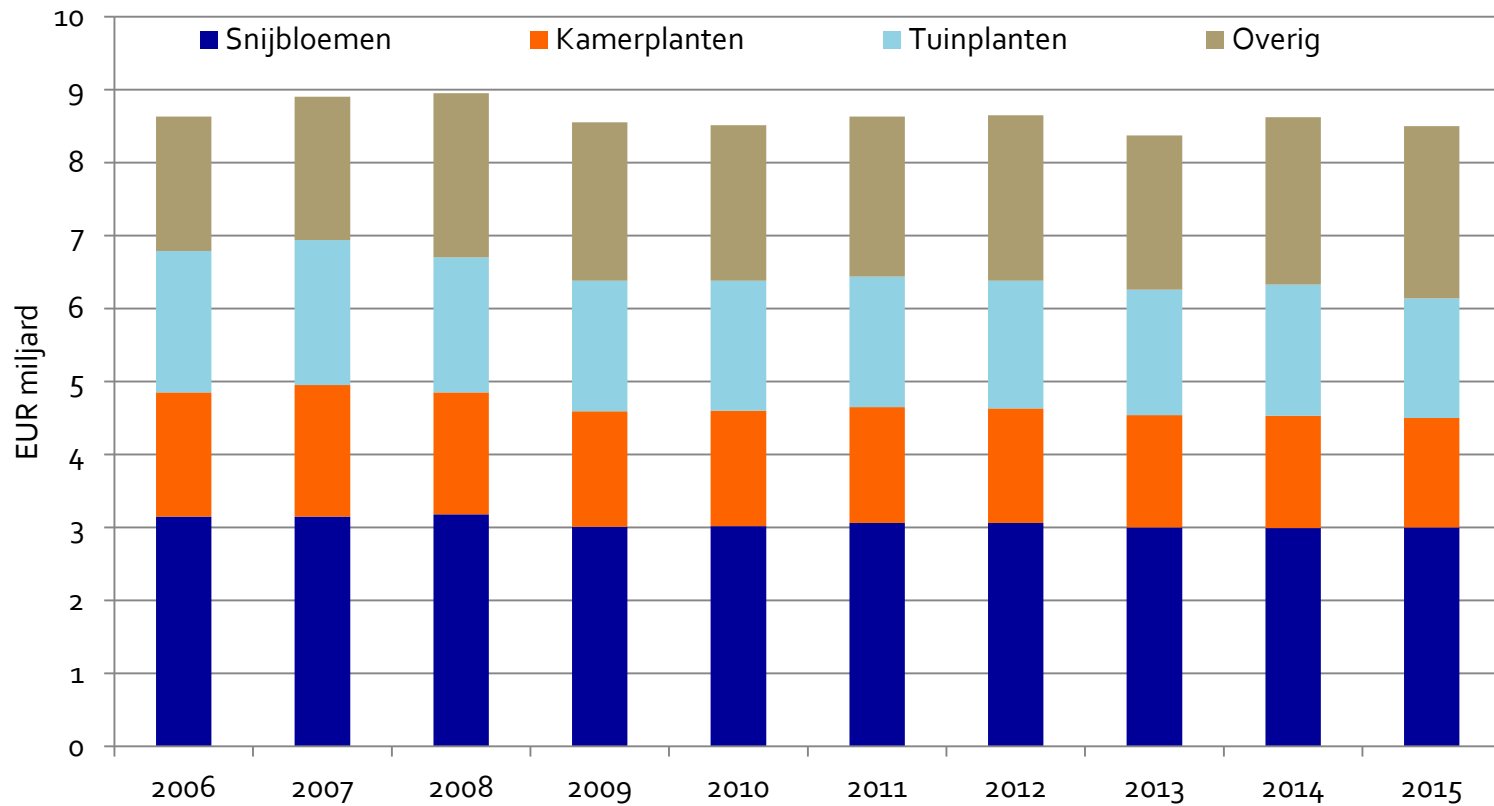
(50 beoordelingen)

Het beste van de kweker is d

Aankopen eerder anders, dan meer (in hoeveelheid)

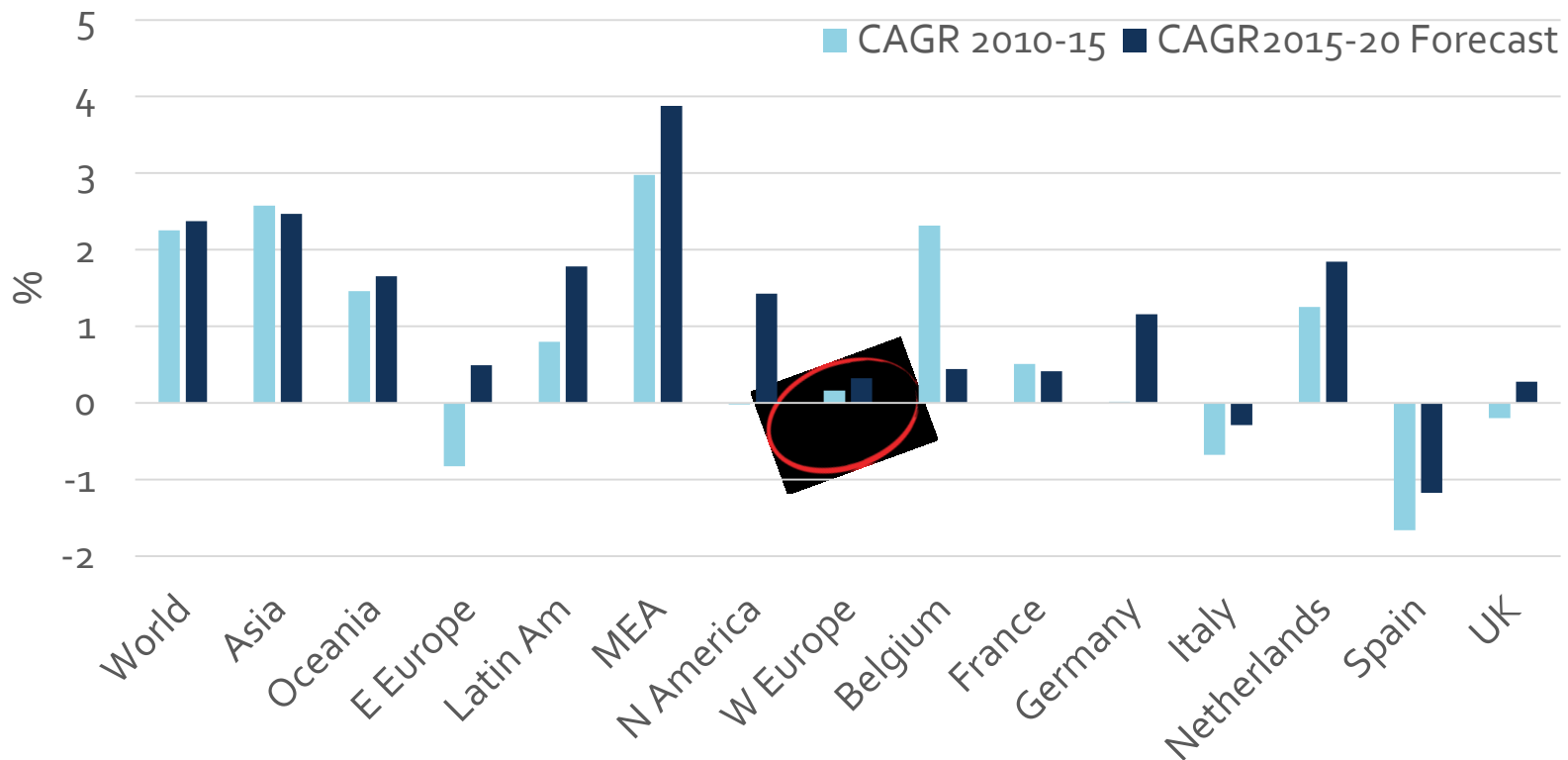
Totaal sierteeltbestedingen in Duitsland

Consumptie van groente stagneert ook qua volume

Gemiddelde jaarlijkse groei consumptievolumes verse groente (%)

Consumentenvoorkeur schuift van volume naar waarde

Premium

Hoogwaardig

Gemak

Gezond snacken

Lokaal

Verantwoord

Tuinbouwbedrijven krijgen meer te maken met maatschappelijke eisen

Rabobank

Wat doen we met afval?

Wie bezit mijn gegevens?

Is GMO wel veilig?

Zijn deze planten duurzaam?

Aldi Duitsland doet bijengif in de ban

Greenpeace roept Nederlandse supermarkten op voorbeeld

Persbericht - 18 januari, 2016

Supermarktketen Aldi Süd heeft aan haar Duitse en Nederlandse opgedragen acht pesticiden die zeer schadelijk zijn voor bijen meegedeeld in een brief aan Greenpeace. Aldi is de eerste winkelketen die een stop zet op bijengif. Greenpeace roept andere supermarkten op voorbeeld van Aldi Süd te volgen. Greenpeace vraagt de Nederlandse overheid eerder aangenomen Kamermoties voor een verbod op bijengif eindelijk uit te voeren. Komende woensdag spreekt de Tweede Kamer over een verbod op bijengif.

VEGHEL – Jumbo gaat alle Hollandse aardappelen, groenten en fruit in het schap onder Milieukeur aanbieden.

Ook een groot deel van de Nederlandse bloemen en planten zullen onder dit keurmerk worden verkocht. Daarnaast heeft Jumbo het streven om het aandeel biologische groente en fruit te verdubbelen. Het bedrijf wil...

13

De sierteeltsector staat nog aan het begin van verduurzaming

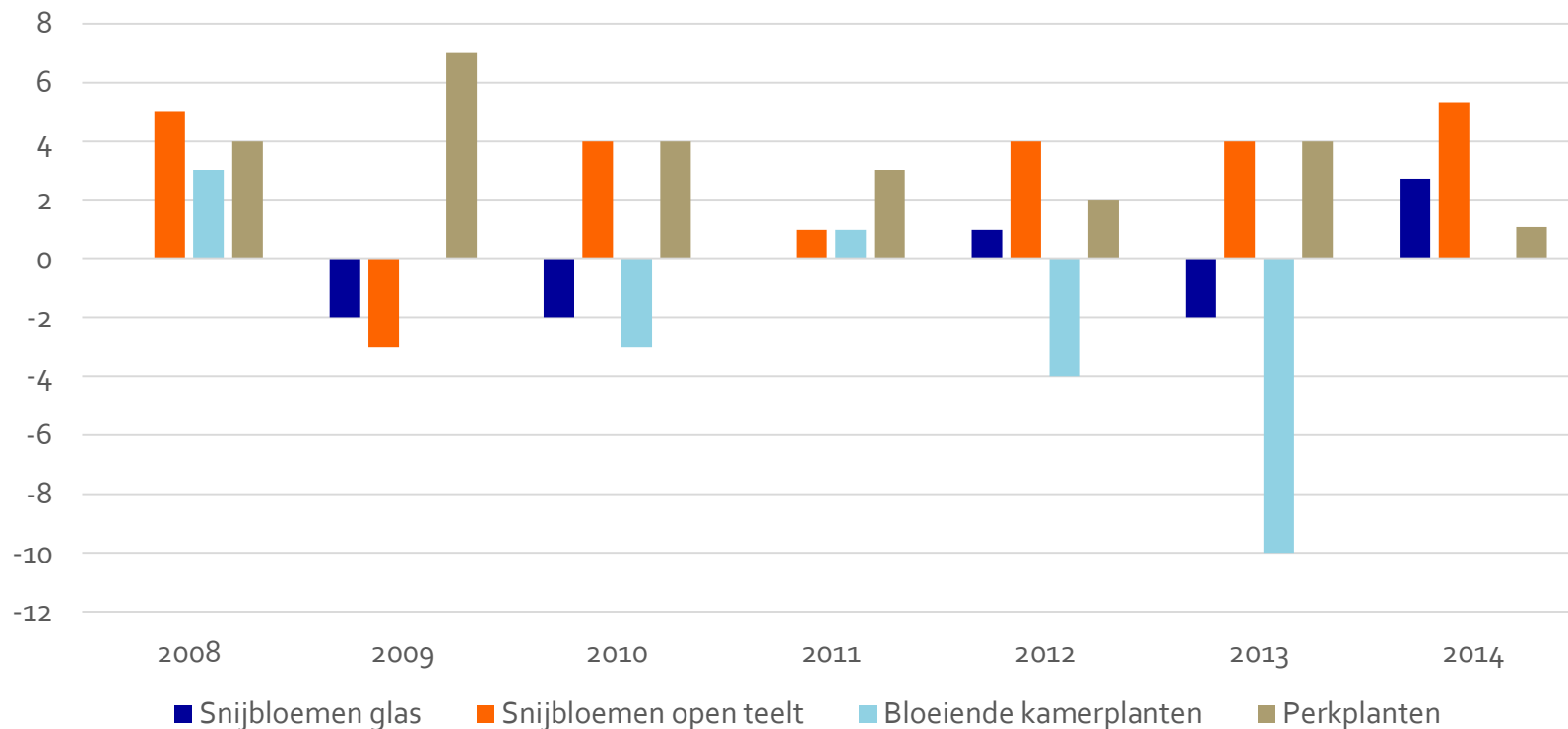
Rabobank

Toename lokale teelt een factor om rekening mee te houden

Areaaluitbreiding Duitse sierteelt (groei ten opzicht van voorgaande jaar)

% j-o-j

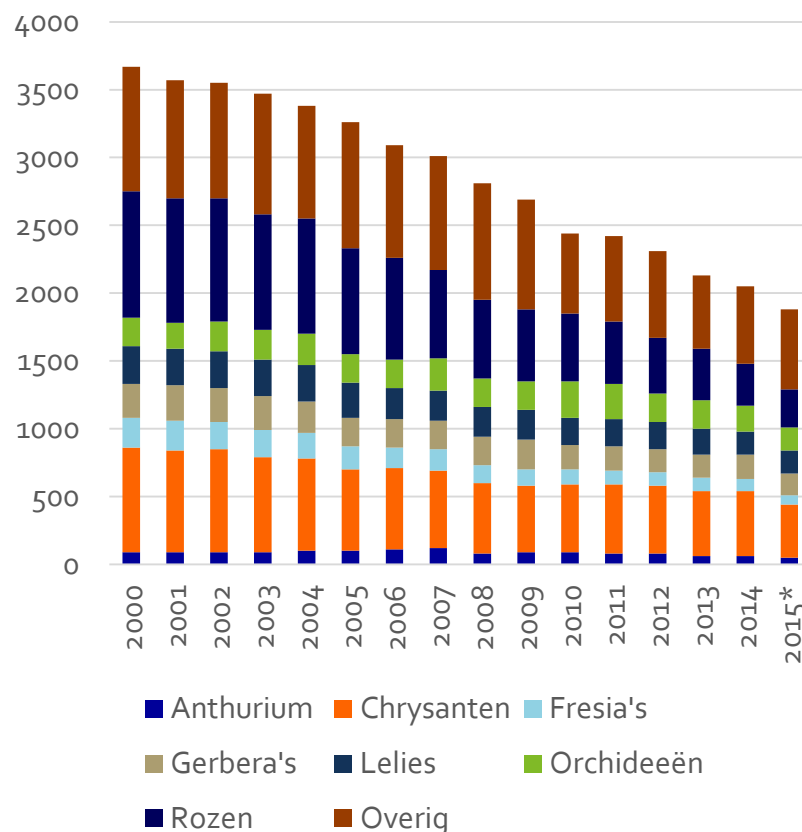
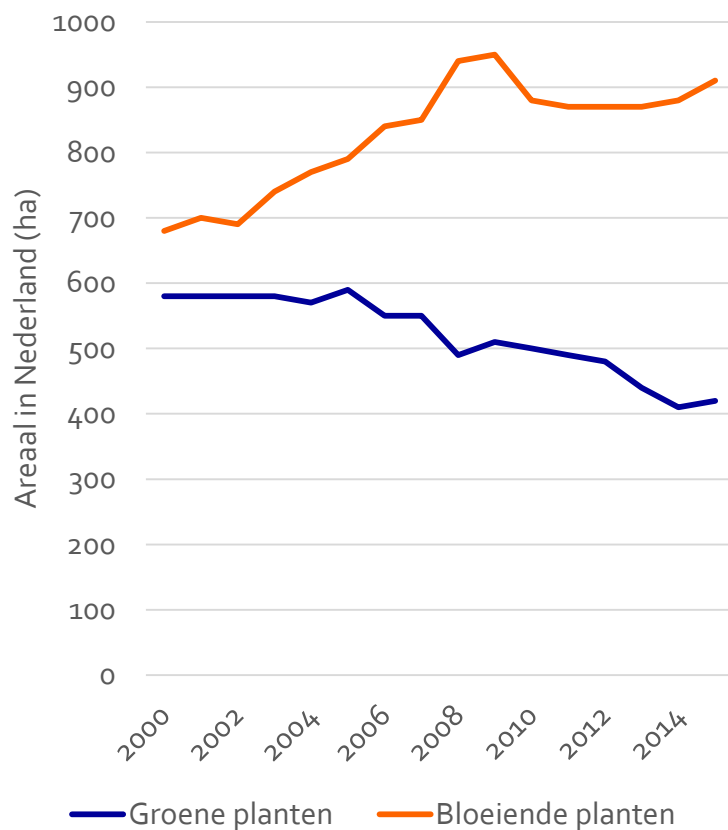

Teelt in Nederland is een belangrijke pijler voor het tuinbouwcluster

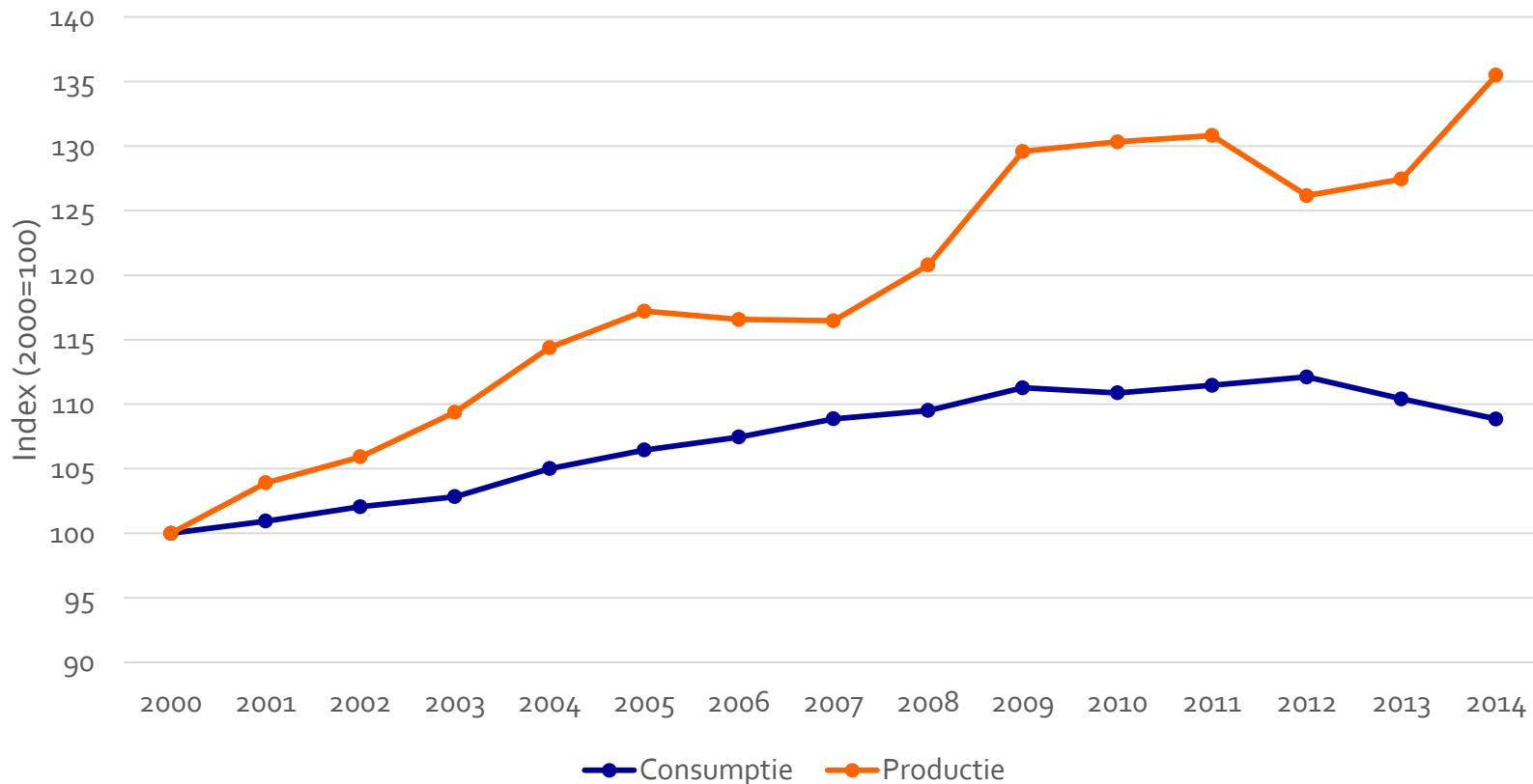
Anders dan bij snijbloemen is er wel een verschuiving maar geen daling in teelt van potplanten geweest in Nederland

Aanpassingen in glasgroenteproductie ook nodig

Productie van glasgroenten in Nederland versus consumptie van verse groenten in de EU (index)

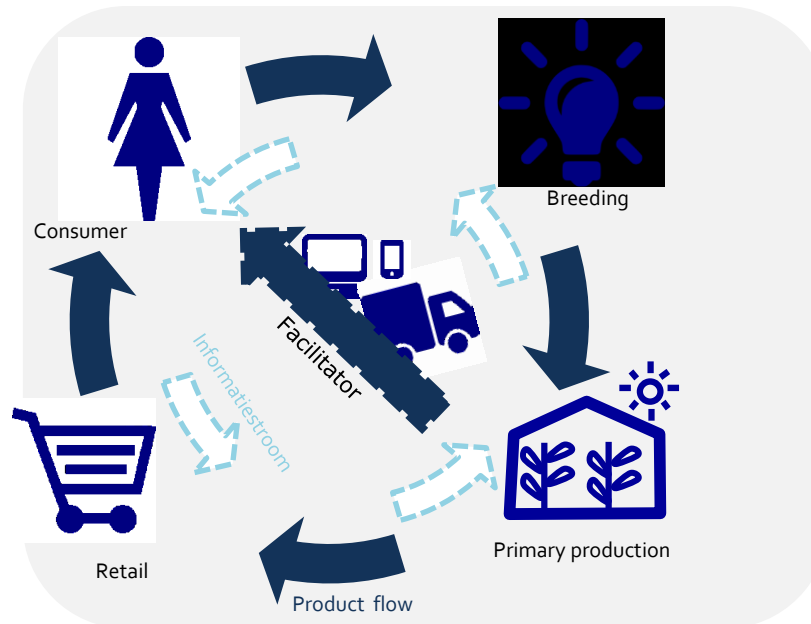
Sector gaat grotendeels toe naar andere ketenmodellen

De keten van vandaag

Toekomstige keten

Toegevoegde waarde dedicated supply chains

Verlagen van risico's

- Risico's verlagen ten aanzien volatiteit in de markt
- Beter kunnen inspelen op externe schokken/events

Verhogen van de productiviteit

- Verbeteren van de productie door input en output met elkaar af te stemmen
- Verbeteren van proces efficiëntie door kennisoverdracht door de keten
- Beter beheersing van het afvalvraagstuk

Verbeteren van toegang tot financiering

- Betere investeringskansen door stabielere cash-flows en langetermijnvoorspelbaarheid van deze cash-flows
- Financiering door partners in de keten

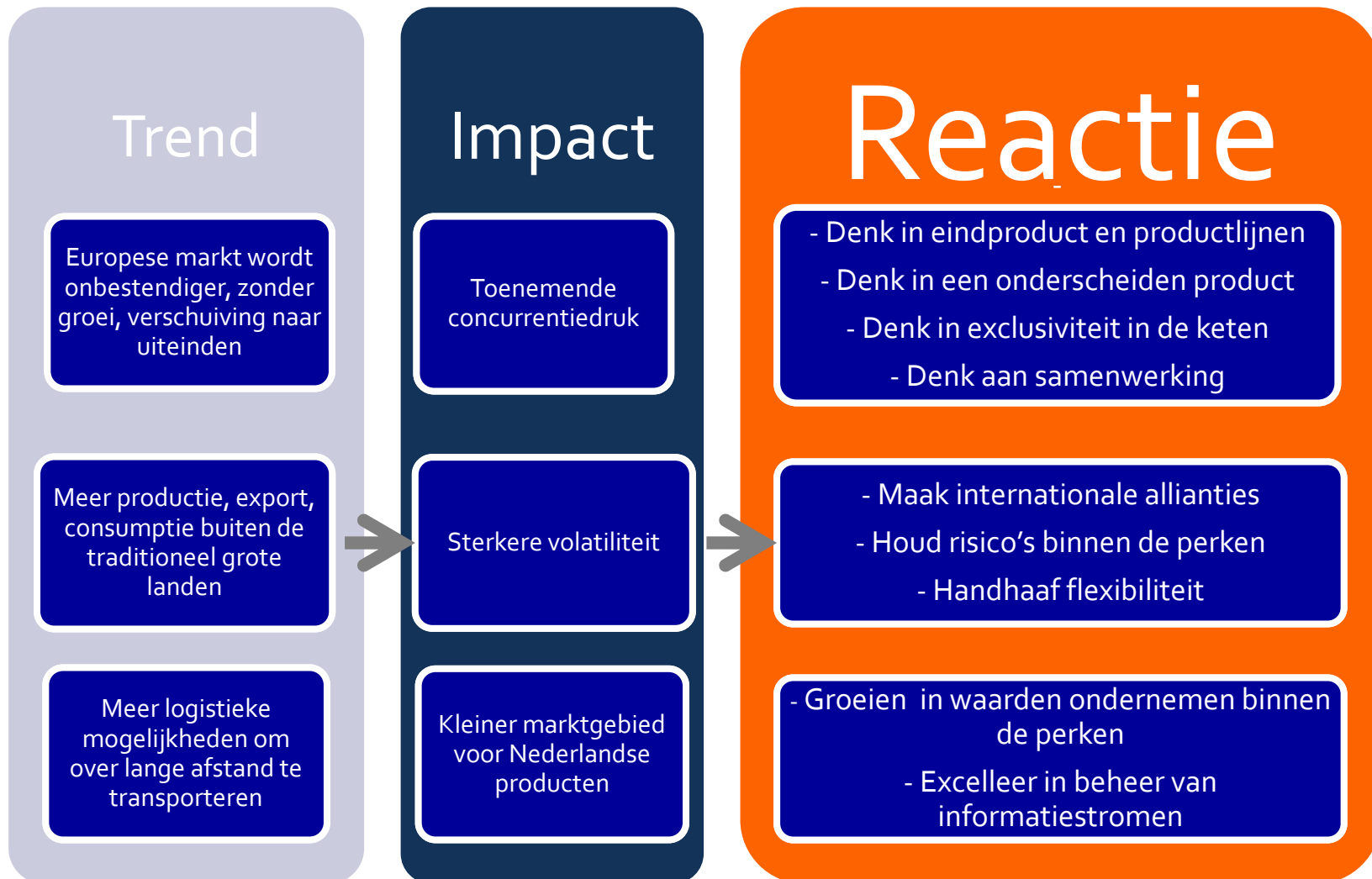
Toegang tot nieuwe markten

- Innovatie -alleen of met partners- verbetert door inzichten in de keten

Merk en reputatie

- Samenwerking in de keten kan helpen bij de veiligheid en duurzaamheid van producten

Groeien in waarde, maar wel binnen de perken

Bedankt voor uw aandacht
patrick.zwaan@rabobank.nl

This document has been prepared exclusively for your benefit and does not carry any right of publication or disclosure other than to Coöperatieve Rabobank U.A. ("Rabobank"), registered in Amsterdam. Neither this document nor any of its contents may be distributed, reproduced or used for any other purpose without the prior written consent of Rabobank. The information in this document reflects prevailing market conditions and our judgement as of this date, all of which may be subject to change. This document is based on public information. The information and opinions contained in this document have been compiled or derived from sources believed to be reliable, without independent verification. The information and opinions contained in this document are indicative and for discussion purposes only. No rights may be derived from any potential offers, transactions, commercial ideas et cetera contained in this document. This document does not constitute an offer or invitation. This document shall not form the basis of or cannot be relied upon in connection with any contract or commitment whatsoever. The information in this document is not intended and may not be understood as an advice (including without limitation an advice within the meaning of article 1:1 and article 4:23 of the Dutch Financial Supervision Act). This document is governed by Dutch law. The competent court in Amsterdam, The Netherlands has exclusive jurisdiction to settle any dispute which may arise out of or in connection with this document and/or any discussions or negotiations based on it. This report has been published in line with Rabobank's long-term commitment to international food and agribusiness. It is one of a series of publications undertaken by the global department of Food & Agribusiness Research and Advisory. ©2016 - All Rights Reserved.

Rabobank